

זהר הקדוש

עם ביאור הפטר והפסוק

פרשת שלח • סוד פרשת המרגלים

אחר שתדעו מלימוד התורה את שכר הצדיקים בן עדן בעולמות טובים, ובעולמות עליונים, תדעו עוד, שלעולמות אלו זוכים רק כאשר מתגברים על היצר, ומתחזקים לעסוק בתורה יומם ולילה:

וכך נדרש מהפסוק: 'החזק הוא

הרפה', בה תחמו אי זכו לכל האי פד אתקפו על יצריהון, ותברו ליה - בה תראו אם זוכים לכל זה כאשר התגברו על יצרם ושברו אותו, אי לא - או לא, שגם בלא זה זוכים לעולם העליון.

עוד רומז הפסוק 'החזק הוא הרפה' על התגברות בלימוד התורה, או פד אתקפו באורייתא למלעי בה יממא וליילא - אם זוכים לכל זה, כאשר מתגברים ומתחזקים בתורה, לעסוק בה יומם ולילה, או אי ארפו ידיהו מנה - או אם מרפים ידיהם ממנה, וזכו לכל האי - ואעפ"כ זוכים לכל זה.

וממשיך ואומר, כי אפילו שצריך התגברות גדולה מכל מקום הרבה זכו לכך:

וכך נדרש מהפסוק: 'המעט הוא אם רב', אי סגיאן אינו דאשתדלו בפולחני ואתקיפו באורייתא בגין דזכו לכל האי - אם רבים השתדלו והתייגעו בעבודתי והתחזקו בתורה ומפני כך זכו לכל זה, אי לא - לא, שאי אפשר לכל אדם לזכות לכל זה, אלא לאחד בדור.

וחזור ואומר מה עוד משיגים על ידי שעוסקים בתורה:

ואומר 'ומה הארץ השמנה היא אם רזה'. מדאורייתא תנדעון - מהתורה תדעו, 'מה הארץ', מה ההוא עלמא - מה הוא העולם ההוא, אי אסגי טיבו עלאה ליתבהא - אם מרובים ומספיקים הם הטובות עליונות ליושביה, או אי אעיר מנה כלום - או אם ממועט וחסר ממנו משהו.

'היש בה עץ אם אין', האית בה אילנא דחיי, לעלם ולעלמי עלמין - האם יש בתורה את אילן החיים, שהאוכל ממנו חי לעולם ולעולמי עולמים, דהיינו האם מאירה בו ספירת התפארת, או אי צרורא דחיי אשתבכ בגויה - וכן תראו האם צרור החיים נמצא בה, דהיינו שמאירה בתורה מדת יסוד שהיא צרור החיים, אם לא, שאין בה רק הארת המלכות.

לאחר הבטחת ה' שכר עולם העליון לעוסקים בתורה, הלכו המרגלים, היינו אלו שלא זכו לתורה, כי לא עסקו בה כראוי, וקטרגו עליה:

על אותם שאין יודעים מכל השכר עוסקים בתורה בעצלות וביובש נאמר: 'ויעלו בנגב ויבא עד חברון'. ויעלו בנגב, בני נשא סלקין בגויה 'בנגב' - בני אדם עולים בתורה ועוסקים

כמאן דאשתדל במנגא - בלב עצל, כמי שעוסק בתנחל ללא שכר, ולכן מחשיב את התורה שהיא בנגיבו - ביובש, וממשיך לבאר מהו היובש, והיינו דחשיב דלית בה אגר - שחושב

במאמר זה דורש רבי שמעון מפרשת מרגלים שמלימוד התורה הקדושה אפשר לדעת ולראות את סודות גן עדן בעולמות העליונים, ולדע את הדרך לזכות לזה בהתגברות על היצר ובלימוד התורה יומם ולילה וכל אחד ראוי לעסוק בתורה ולהשיג את סוד העולם העליון.

אמר רבי שמעון, מפרשתא דא אוליפנא רזא דחכמתא - מפרשה זו, של המרגלים שעלו לארץ ישראל, למדנו את סוד החכמה, ואשתמעו מנה רזין עלאין ויקירין - ושמענו ממנה סודות עליונים ויקרים.

פותח בדברי ה' בשבח התורה ועוסקה ואומר שאפשר לבא ולנסות ולראות אם אכן מעלת לומדי התורה גדולה כל כך:

תא חזי - בא ראה, קודשא בריך הוא משבח באורייתא - הקב"ה משבח בתורה, ואמר אזילו באורחי - ואומר לישראל, לכו בדרכי, אשתדלו בפולחני - תשתדלו בעבודתי, והא אגא מעייל לכו לעלמין טבין - והרי אני מכניס אתכם לעולמות טובים, לעלמין עלאין - לעולמות עליונים.

בני נשא דלא ידעי, לא מהימני, ולא מסתכלי - בני אדם שלא יודעים, אינם מאמינים, ולא מתבוננים, קודשא בריך הוא אומר - הקב"ה אומר להם, אזילו אלילו ההוא עלמא טבא, ההוא עלמא עלאה דכסופא - לכו תרגלו ותבדקו את אותו עולם טוב, העולם ההוא העליון והנכסף, שזוכים לו בלימוד התורה וקיום המצוות. אבל תשובת בני האדם לדברי הקב"ה אינו אמרי - הם אומרים, איך ניכול לאללא ליה, ולמנדע כל האי - ולדעת את כל זה.

והולך ומפרט את מעלות התורה מתוך הכתובים:

מה פתיב - מה כתוב, 'עלו זה בנגב', כלומר בכדי שתראו את גדול אותו עולם עליון ונכסף, אשתדלו באורייתא - תשתדלו ותעסקו בתורה, ונגב' רומז למאמר חז"ל הרוצה להחכים ידרים, ותחמו דהא היא קיימא קמייכו - ותראו שהרי התורה היא עומדת לפניכם, ומנה תנדעון ליה - וממנה תדעו ותראו את העולמות העליונים, וזהו 'עלו זה בנגב'. וזה מה שנאמר בהמשך הפסוק 'וראיתם את הארץ מה היא וגו'. תחמו מנה ההוא עלמא - תראו ממנו את העולם ההוא, דהא ירותא דאחסנא דאגא עייל לכו בה - שהוא ירושת נחלתכם, שאני מכניס אתכם בה.

ומפרט את מעלת הגן עדן השמור לצדיקים העוסקים בתורה:

'את העם היושב עליה', אינו צדיקיא דבגנתא דעדן, דקיימן שורין שורין ביקרא עלאה, בדרגין עלאין - הם הצדיקים שבגן עדן, שעומדים שורות בכבוד עליון, בדרגות עליונות.

תורה שבכתב ותורה שבעל פה. והאי 'חברון' - תורה שבעל פה, שהיא סוד ספירת מלכות, מתורה שבכתב נפקת - מתורה שבכתב יוצאת, שהוא בסוד התפארת, כמה דאף אמר - כמו שנאמר (משלי ז ד) 'אמור לחכמה אחותי את', שהתורה שבעל פה מתחברת בתורה שבכתב, והיינו שהמלכות שהיא החכמה התחתונה אומרת לתפארת 'אחותי את'.

והאי - והמלכות שהיא תורה שבעל פה הקרויה 'חברון', היא 'נבנתה שבע שנים', - בנייה ושרשה משבע ספירות דזעיר אנפין שזו התורה שבכתב, דבגין כך אקרי - שמפני כך המלכות נקראת 'בת שבע'.

ואומר שהתורה חסובה ומשובחת יותר מכל שאר חכמות, וזהו שאמר הכתוב 'לפני צען מצרים', כמה דאף אמר - כמו שנאמר (מלכים א ה) 'ותרב חכמת שלמה', שהיא חכמת התורה שבאה ממדת המלכות, 'מחכמת כל בני קדם ומכל חכמת מצרים'.

ומפרט את חלק הדרש והסוד שבתורה: ואמר הכתוב: 'ויבאו עד נחל אשכול, אליו אינו מלי אגדה דרשה - אלו הם דברי אגדה ודרשה הרמוזים ב'אשכול' שיוצא ממנו יין, וכן מלבד נגלות התורה עוסקים גם בסודות התורה שהוא יינה של תורה יוצא מאשכול הענבים, דתליין מסטרא דמהימנותא - שהם תלויים מצד האמונה, וכמו שהענבים תלויים באשכול, כך בלימוד האגדה והדרשה כל האמונה וכפי הכנת האדם באמונה כך דורש את דרשות התורה, וכן סתרי התורה, שנצרכת להם אמונה, כי האדם דורש בהן רק כפי הכנתו.

וממשיך הפסוק: ויבאו עד נחל אשכול ויכרתו משם זמורה וגו', אולפין מתמן ראשי פרקין, ראשי מלין - הם לומדים מהתורה ראשי פרקים וראשי דברים באגדה ודרשה, וכן סתרי תורה, שאין מוסרין לבא ללמוד סתרי תורה אלא ראשי פרקים, וראשי הפרקים רמוזים באשכול שעליו תלויים הענבים והיינו סתרי התורה.

לאחר שמנה את ריבוי הפרטים שבתורה ואת מעלתה, ירמוז הכתוב ללומדי התורה לשמה ובעלי האמונה, ולא לו שאינם בעלי אמונה ואינם עוסקים בה לשמה, שהם המרגלים:

וממשיך לבאר את הפסוק: וישארו במוט ענבים אחד, וישארו במוט בשנים ומן הרמנים ומן התאנים, אינו דבני מהימנותא, חדאן במלין, ומתפרכן מלין בגויהו - אותם שהם בני אמונה, שמחים בדברים, ומתברכים דברי התורה בקרבם, ומסתכלין שרשא חד ועקרא חד ולא אשתכח בהו פרוצא - ומסתכלים ומתבוננים, שהשורש אחד והעיקר אחד, ולא נמצא בהם פירוד, כרמוז בפסוק 'אשכול ענבים אחד', רצה לומר, אחדות אחד.

שארין בה שכן בעולם הבא, חמי דהא עותרא דהאי עלמא אביד בגינה - והוא אומר שהרי רואה שאת העושר של העולם הזה הוא מאבד בגללה, חשיב דכלא הוא בנגב - ולכן הוא חושב שהכל, בין בעולם הזה ובין בעולם הבא הוא ביושב, בלי שנאמר (בראשית ח יג) 'חרבו המים', ומתרגמין נגיבו - התייבשו, והיינו שאומר שלא יקבל שכן עבור העסק והיגיעה בתורה.

ולאחר שמתחיל לעסוק בתורה, הוא מוצא את כל חלקי התורה שבהם צריך לעסוק ולידע את הדינים, ומפרט והולך את כל אופני לימוד התורה:

לבתר - אח"כ נאמר, 'ויבא עד חברון, חברון' מלשון חיבור, כלומר, עד דאחי' לאתחברא בה - עד שבא להתחבר עמה על ידי קארי - קורא במקרא שזו תורה שבכתב ושאני בה, ושונה במשנה היינו תורה שבעל פה, ועליה נאמר 'ושם אחימן ששי ותלמי', הענקים היו עשויים חציים ממלאכים וחציים מבני אדם, ורומז לתורה שבעל פה בגלל תמן חמי פליגן סגיאין - שבתורה שבעל פה הוא רואה מחלוקות רבות, טמא וטהור, אסור ומותר, (נ"א כשר ופסול) עונשין ואגריין - עונש ושכר, אליו אינו ארחי דאורייתא דקדוקי אורייתא - אלו הם דרכי התורה, שהם י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם, ודקדוקי התורה, שהם 'ילידי הענק', דאחילידו מסטרא דגבורה, שנולדו מהענקים שהם הגבורים, כמו שכתוב 'המה הגבורים', כלומר חילוקי הדינים טמא וטהור אסור ומותר, נולדו מתורה שבעל פה שהיא מצד הגבורה.

וממשיך לבאר את גודל התורה שיש לה ע' פנים:

'וחברון שבע שנים נבנתה, אליו אינו שבעין שבעין אנפין דאורייתא - אלו הם שבעים פנים של התורה, שבעין פנים אית לה - שבעים פנים יש לה, וחברון שהיא התורה [ויבאר להלן טעם הדבר], 'שבע שנים נבנתה', שיש בה ז' ספירות, לכל סטרא - לכל צד עשרה, שכל ספירה כלולה מעשר, הרי ע' פנים.

ומבאר שלשומות לימוד התורה הוא לחבר את התורה שבכתב עם התורה שבעל פה כי התורה שבכתב היא סוד זעיר אנפין, היא השורש של תורה שבעל פה סוד ספירת המלכות, וכשמחברים אותם מתייחדים "א ונוק'":

והולך ומבאר שהעוסק בתורה יש לו לחבר תורה שבכתב לתורה שבעל פה: 'וחברון, דא אורייתא - זו תורה שבעל פה, שהרי מאן דאשתדל בה אקרי חבר - מי שעוסק ומתחבר בה נקרא חבר, ולכן 'חברון' רמז לתורה. וממשיך הכתוב לדבר בשבח התורה: 'לפני צען מצרים, תנינו, אורייתא אית לקבל אורייתא - למדנו, תורה יש כנגד התורה, והיינו

נפשי צמאה לדעת
כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" >
ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

